

høje og navnlig synes betydeligt højere end Udgiften til Retsafgift i Retssager af tilsvarende Sagsværdi. Vi mener dog ikke, at en Sammenligning mellem de to Talgrupper giver noget rigtigt Billede af Forholdet. Dels er Gennemsnitstallet for Voldgiftsudgifterne paavirket noget af Udgifterne i enkelte meget store Sager, saaledes at Udgiften i det store Antal af almindelige Voldgiftssager er noget mindre, end Statistikken udviser, dels er de i Bilag 5 angivne Tal for Retsafgifterne Minimumsudgiftstal i den Forstand, at de ikke indbefatter Udgiften til Vidneindkaldelser, Vidnegodtgørelser og -befordring; Betaling for Retsbogsudskrifter; Sagførersassistance m. m., hvilke Udgifter i Voldgiftssager enten ofte spares gennem Voldgiftsmændenes formløse Afhøringer eller (Betaling for Udskrift af Kendelser samt Sagførersalær) ikke skal erlægges. Det er vort Indtryk, at navnlig Udgiften til Sagfører, der, som ovenfor fremhævet, i Almindelighed paaløber i ordinære Retssager ogsaa i 1ste Instans, men kun sjældent i 1ste Instans-Voldgiftssager, i Virkeligheden bevirker, at Voldgiftsbehandlingen er billigere end Behandlingen ad almindelig Retsvej; i Appellen har Voldgiftsordningen yderligere den Fordel, at Rejsen til den lokale staaende Voldgiftsdomstol i Almindelighed vil være betydeligt billigere end Rejsen til den ofte fjernt liggende Landsret; man henviser i Forbindelse hermed til, at Spørgsmaalet om Billiggørelse af Sagerne ej heller nævnes i Landbrugsorganisationernes Henvendelse til Justitsministeriet. Med de anførte Bemærkninger er det dog ikke Gruppens Mening at ville benægte, at Udgifterne kan volde navnlig en mindre bemidlet Part Vanskeligheder og maaske ogsaa undertiden kan afholde ham fra at indgive Klage, selv om hans Ret er klar. Dette Forhold vil imidlertid kunne afhjælpes, hvis der indføres Adgang til fri Proces i Voldgiftssager, hvilket Udvalget netop foreslaar, jfr. herom Forslagets § 10 og Bemærkningerne Sp. 2925.“

C. Medens Udvalgets juridiske Medlemmer ikke har erholdt Tilslutning inden for Udvalget til det af dem hævdede principale Forslag om Husdyrsagernes obligatoriske Henlæggelse til Domstolene med sagkyndige Bisiddere, kunde to af Udvalgsmedlemmerne (Lektor Marius Nielsen og Gaardejer H. P. Nielsen) slutte sig til en valgfri Ordning, hvorefter enhver af Parterne efter sit Forlangende — senest i det første Møde for Voldgiftsmændene — kunde faa Sagen indbragt for Underretten med sagkyndige Bisiddere. En saadan fakultativ Ordning maatte imidlertid fraaades af Udvalgets Jurister, efter at disse nærmere havde overvejet den tekniske Udformning af Forslaget, idet Forslaget maatte betragtes som praktisk uigennefmørligt, naar det skulde forenes med den af Udvalget foreslaaede Samling af alle Regressager under en og samme Sag, jfr. herom nedenfor Sp. 2917.

Gennem de førte Forhandlinger havde det imidlertid efterhaanden vist sig, at der trods de tilsyneladende væsentlige Meningsuligheder dog paa afgørende Punkter bestod Enighed inden for Udvalget. Naar man fra ikke-juridisk Side bestemt var imod en Henlæggelse af Sagerne til de af Juristerne foreslaaede Husdyrretter, skyldtes dette ikke manglende Erkendelse af det for Sagernes Behandling værdifulde i, at Retten kom til at raade over kvalificeret juridisk Bistand, ej heller nogen svigtende Tillid til et Samarbejde mellem de læge Dommere og de faste Underretsdommere ogsaa paa dette Omraade. Hvad man frygtede var derimod, at man ved helt at afskaffe de nuværende Husdyrvoldgiftsretter skulde bevirke, at den gældende Ordning afløstes af en mere formel og stiv Retspleje, der vilde staa Befolkningen fjernere end den herskende Procesmaade, og som man ansaa for afgjort uønsket inden for hele den Gruppe af Befolkningen, der staaar som Parter i disse Sager. Paa den anden Side kom det for Udvalgets Jurister ikke i første Række an paa at skabe en formel Henlæggelse af Sagerne under de almindelige Domstole — om end væsentlige processuelle Fordele efter deres Opfattelse maa anses